

Kommunikasjon i gestaltperspektiv

Erling Kokkersvold, Heidi Mjelve

Mellom oss

Trening av kommunikasjon i gestaltperspektiv. 153 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003. Pris NOK 198
ISBN 82-05-30437-8

Boken henvender seg primært til studenter i pedagogikk, psykologi og helse- og sosialfag, men også leger er nevnt i boken. Forfatterne ønsker å vise hvordan et gestaltteoretisk perspektiv kan brukes som analyseverktøy for å forstå og trene opp kommunikasjonsferdigheter. Fokus er rettet mot psykososialt arbeid og da særlig spesialpedagogisk virksomhet. I de fire første av bokens seks kapitler presenteres kommunikasjons-teori og hvordan man kan arbeide med kommunikasjon fra et gestaltteoretisk perspektiv. De to siste kapitlene er mer praktisk rettede og tar for seg kommunikasjons-trening og -veiledning. De inneholder blant annet sekvenser fra rollespill og veiledning. Det er noen gode illustrasjoner i boken, og språket er for det meste enkelt og godt. Boken er pedagogisk oppbygd og lettlest. Det er imidlertid en mangel at engelske ord slik som «smalltalk» og «feedback» benyttes når vi har fullgode tilsvarende norske ord.

For undertegete er boken et første møte med gestaltteori, en relativt ny form for psykoterapi. Noen av grunntankene i boken gjenkjennes fra psykodynamisk teori og kognitiv teori, mens andre tanker og formuleringer virker mer fremmede, som når forfatterne beskriver avslutningen av en interaksjon slik: «gestalten er i ferd med å lukkes og det oppstår en ro» (s. 75).

Forfatterne fokuserer på faseoppbyggingen av samtaler og de vektlegger betydningen av først å bygge en allianse, utforske og forstå, for deretter å handle. Det er en styrke at forfatterne redegjør for muligheten til og metoder for å observere, forstå og endre kommunikasjonsmønstre. Vektleggingen av trening kombinert med teori er fornuftig. Det er positivt at andre teorier for tilnærming til kommunikasjon nevnes i tillegg til gestaltteori. Boken er imidlertid i liten grad klinisk rettet, noe som blir tydelig når begrepet «involvering» brukes som en uheldig erstatning for det mer etablerte «allianse».

Det mangler eksempler på bruk av metoden fra klinisk praksis. For medisinerere skal lære om kommunikasjon, er boken dessverre ikke særlig egnet. Det finnes mye litteratur som bedre forklarer hvordan man kan kommunisere med og trene på kommunikasjon med pasienter. Boken anbefales derfor primært for medisinerere som er spesielt interessert i gestaltteori.

Rolf Wynn

Spesialpsykiatrisk avdeling
Universitetssykehuset Nord-Norge

Brevskriveren Freud

Ernst Falzeder, red

The complete correspondence of Sigmund Freud and Karl Abraham

1907–1925. 626 s, ill. London: Karnac, 2002. Pris GBP 45
ISBN 1-85575-051-1

Sigmund Freud (1856–1939) var hele livet en lidenskapelig brevskriver. Resultatet var ca. 20 000 brev, hvorav mindre enn en firedel hittil er publisert, helt eller delvis. Karl Abraham (1877–1925) var en av Freuds tidligste og grundigste tilhengere.

1904 startet han sin psykiatriske karriere ved Burghölzli i Zürich under Carl Gustav Jung (1875–1961) og Eugen Bleuler (1857–1939). Der hørte han om Freud og psykoanalysen. Han flyttet til Berlin tre år senere og virket der til sin død som 48-åring. Abrahams viktigste teoretiske bidrag til psykoanalysen er en artikkelserie om sammenhengen mellom de psykoseksuelle utviklingsfaser og psykosene, særlig de affektive.

En ufullstendig og «sensurert» utgave av denne brevvekslingen fra 1965 hadde Abrahams datter Hilda (1906–71) og Freuds sønn Ernst (1892–1970) redigert. Psykoanalysehistorieforskeren Ernst Falzeder, redaktøren av denne boken, legger stor vekt på at dette er en fullstendig utgave, uten forsøk på å pynte på teksten eller bruke pseudonymer. Dermed blir i stor grad også de mange og detaljerte fotnotene en viktig kilde til forståelse av samtidshistorien og hvilken allmennmenneskelig atmosfære psykoanalysen ble til i: «...psychoanalytic theory does not enter into analysts' heads ... from nowhere – it springs precisely from their personal and intimate experiences» (s. XVI).

Ikke bare de fylldige og nyttige fotnotene, men også selve brevtøkene inneholder mange ikke-faglige kommentarer og beskrivelser: Jung får sitt pass påskrevet av begge korrespondentene. Analytikerpresten Oskar Pfister (1873–1956) bebreides for «unholy praise» av Alfred Adler (1879–1937) og at han derved lite tjener vitenskapens sak (s. 283). Morton Prince (1854–1929) omtales som «lettsindig og dum», mens A.A. Friedländer (1870–1949) får betegnelsen «den gamle gris» (s.132). Mange av brevene har preg av å være konsultasjoner, hvor den yngre ber den eldre om råd og forklaringer. Med utgangspunkt i konkrete pasienthistorier utformes teoriene. At noen av kollegene etter hvert utvikler egne forståelsesmåter som fører til brudd med mesteren, får stor omtale. Dette gjelder i særlig grad C.G. Jung og Otto Rank (1884-1939).

Dagliglivets gleder og sorger er også et gjennomgangstema, ikke minst under den første verdenskrig. Freuds sønner gjør krigstjeneste, og Abraham blir innkalt som kirurg. 3. juli 1915 skriver Freud: «Alle mine venner og hjelpere er nå virkelig blitt soldater og er som revet bort fra meg.» Familie og ekteskap betyr mye for brevskriverne. Det er en kjent sak at flere av Freuds yngre kolleger (f.eks. Jung, Pfister, Ferenczi (1873–1933)) viklet seg inn i kompliserte erotiske pasientforhold. Mange mente at psykoanalysen innebar en trussel for ekteskapet. Derfor behaget det Freud å kunne skrive til sin venn: «Jeg gleder meg over å tenke på at Deres ekteskap beviser at psykoanalyse ikke nødvendigvis må føre til skilsmisse» (s. 186). Men Freud gikk heller ikke av veien for å tilrå en kollega å skille seg fra sin kone og gifte seg med sin tidligere pasient (s. 456).

Dette er først og fremst en bok som levendegjør psykoanalysens tilblivelse og tidlige historie. Noe av det faglige innholdet er naturlig nok foreldet i dag. Men de menneskelige aspekter disse to pionerer viser oss, vekker gjenkjennelse og respekt.

Eivind Haga

Psykiatrisk klinikk
Sentralsjukehuset i Rogaland

Popularisert fagstoff

Siri von Krogh, red

Barn i magen fra A til Å

Alt om hvordan du blir gravid, svangerskapet, fødselen og tiden etter. 304 s, tab, ill. Oslo: Kagge, 2002. Pris NOK 349
ISBN 82-489-0215-3

Dette er en ganske omfattende oppslagsbok for gravide, basert på redaktørens erfaringer fra nettstedet BarniMagen.com. Undertittelen beskriver redaktørens ambisjoner med boken.

Boken bærer preg av at det er mange forfattere. Enkelte kapitler overlapper, og språket er ujevnt. Flere av bidragsyterne burde hatt konsulenthjelp. Når man skal fremstille fagstoff populært, er det ubehjelpelig å skrive «såkalt» for å ufarliggjøre vanskelige ord. Det hjelper heller ikke å bruke anførselstegn. For eksempel: Når man skriver om bakteriell vaginose og alloimmun trombocytopeni, er det klønete å skrive: «denne såkalte bakterielle vaginose», eller «såkalt alloimmun trombocytopeni».

Trykderettigheter er komplisert stoff, dette er oversiktlig og bra fremstilt. Likeså